

UCHWAŁA NR LXXIV/1001/2023
RADY MIEJSKIEJ W STALOWEJ WOLI
z dnia 18 grudnia 2023 r.

Mijski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stalowej Woli	
WPLYNĘŁO DNIA:	
21-12-2023	
Nr 4446	Zat.
Skierowana <u>MOKS</u>	

w sprawie przyjęcia Stalowowolskiego Programu Senioralnego na lata 2024 – 2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) w związku z art.17 pkt 1 art. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.)

uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Stalowowolski Program Senioralny na lata 2024 -2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Stalowej Woli.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ

Stanisław Sobieraj

UZASADNIENIE

Opracowanie i realizacja gminnych programów pomocy społecznej, których celem jest profilaktyka i integracja osób i rodzin z różnych grup szczególnego ryzyka, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023r. poz.901 ze zm.), jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Stalowowski Program Senioralny na lata 2024 – 2026 stanowi kontynuację i rozwinięcie działań zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023 -2028 i wpisuje się w ciąg działań Miasta Stalowa Wola mających na celu kompleksowe i systemowe analizowanie i rozwiązywanie problemów demograficznych starzenia się lokalnej społeczności.

Głównym celem Programu jest „Zaspokojenie najistotniejszych potrzeb seniorów i zapewnienie im godnego oraz wysokiej jakości życia”. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez rozwijanie form pomocy i wsparcia na rzecz seniorów, umożliwiających im funkcjonowanie w środowisku lokalnym oraz umożliwienie seniorom pełnego udziału w życiu społecznym i wyrównywanie ich szans na różnych płaszczyznach życia codziennego.

Program powstał we współpracy i w oparciu o konsultacje z różnymi lokalnymi podmiotami sektora samorządowego i organizacji pozarządowych, poddany konsultacji społecznej, co w konsekwencji dało możliwość kompleksowego ujęcia obszarów i kierunków wsparcia, umożliwiających poprawę jakości i poziomu życia osób starszych w mieście Stalowa Wola.

Stalowowski Program Senioralny na lata 2024 – 2026 służyć będzie również jako jeden z niezbędnych dokumentów ubiegania się o dodatkowe zewnętrzne środki finansowe na realizację wpisanych w nim działań, w ramach wzajemnej współpracy samorządu, funkcjonujących w Gminie instytucji oraz organizacji pozarządowych.

Stalowowski Program Senioralny przygotowawali:

1. Krystyna Mierzwa – Prezes Klubu Seniora „Promyk”, Kierownik Chóru Graude Vitae i Zespołu Tanecznego Stalowianki, Członek Zarządu Stowarzyszenia Graude Vitae, Radna Rady Seniorów w Stalowej Woli,
2. Małgorzata Wójciak – Dyrektor Środowiskowego Domu Samopomocy nr 1 w Stalowej Woli,
3. Karolina Paleń – Przewodnicząca Komisji Rodziny, Opieki Społecznej i Zdrowia w Stalowej Woli,

4. Beata Życzyńska – Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Stalowej Woli,
5. Justyna Kania – w imieniu Domu Pomocy Społecznej im. Józefa Gawła w Stalowej Woli,
6. Agata Nędza – Opiekun/ Koordynator Rozwadowskiego Klubu Seniora,
7. Małgorzata Stańczak – Dyrektor Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego SPZOZ w Stalowej Woli,
8. Patrycja Rząd – Dyrektor Stalowowolskiego Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Stalowej Woli,
9. Katarzyna Czubat – w imieniu Zastępcy Dyrektora ds. leczenia *Beaty Barcickiej – Kłosowskiej* Powiatowego Szpitala Specjalistycznego w Stalowej Woli,
10. Piotr Pierścionek – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stalowej Woli,
11. Barbara Dul – Zastępca Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stalowej Woli,
12. Elżbieta Pietruszyńska – Kierownik ds. Usług w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli,
13. Anna Kornak – Koordynator Klubu Integracji Społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli,
14. Agnieszka Chruściel – Koordynator Zespołu ds. Organizowania Społeczności Lokalnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli,
15. Małgorzata Gotfryd – Kierownik Dziennego Domu Seniora+ w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli,
16. Dorota Wronka – Hanejko – Specjalista pracy socjalnej w Zespole ds. pomocy osobom starszym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli,
17. Anna Stec – Kierownik Zespołu ds. realizacji projektów i programów społecznych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli,
18. Aleksandra Bierut – pracownik socjalny w Zespole ds. realizacji projektów i programów społecznych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli,
19. Barbara Jakimiak – Specjalista ds. projektów w Zespole ds. realizacji projektów i programów społecznych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli.

W Stalowowolskim Programie Senioralnym na lata 2024 – 2026 wykorzystano ilustracje wykonane przez dzieci z Filii Świetlicy Tęcza działającej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli

Wobec powyższego podjęcie uchwały jest uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ

Stanisław Sobieraj

STALOWOWOLSKI PROGRAM SENIORALNY

na lata 2024 - 2026

Załącznik do Uchwały Nr LXXIV/1001/2023
Rady Miejskiej w Stalowej Woli
z dnia 18 grudnia 2023 r.

Autor: Ania W.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Stanisław Sobieraj
Stanisław Sobieraj

Spis treści

Wstęp	3
Adresaci	4
DIAGNOZA: uwarunkowania i problemy społeczne	6
Zasoby gminne w sferze wspierania seniorów, zaangażowane w realizację niniejszego Programu ...	21
Analiza SWOT w obszarze wsparcia seniorów	27
Cele programu.....	29
Programowanie kierunków działań	30
Wdrażanie i zarządzanie Programem	35
Monitoring i ewaluacja.....	35
Finansowanie Programu	37
Załączniki nr 1 Ankieta... ..	38

Wstęp

Stalowowolski Program Senioralny prezentuje aktualną politykę miasta, związaną ze starzeniem się mieszkańców w Stalowej Woli.

Według prognozy starzenia się społeczeństwa zarówno w skali lokalnej, krajowej, jak i europejskiej płynie jednoznaczny wniosek, iż starość oraz starzenie się społeczeństwa stanowić będzie największe wyzwanie dla polityki społecznej do 2050 roku.

Program wskazuje na kierunki dążące do zaplanowania działań prowadzących do zaspokojenia najistotniejszych potrzeb seniorów i zapewnienia im godnego oraz wysokiej jakości życia.

Udziału w życiu społecznym i możliwości samorealizacji w różnych obszarach, a także włączenie seniorów do wspólnoty lokalnej w ramach działań integracyjnych, o charakterze międzypokoleniowym.

Adresaci

Adresatami programu są osoby powyżej 60 roku życia mieszkający na terenie Gminy Stalowa Wola, w tym członkowie rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi.

W związku ze zmianami demograficznymi, społecznymi i zdrowotnymi zachodzącymi w naszym społeczeństwie następuje dynamiczny wzrost liczby ludności w wieku powyżej 60 roku życia. Faktem demograficznym jest to, że na poziomie jednostek i społeczeństw – żyjemy coraz dłużej, tym bardziej warto więc zadbać o to, by okres późnej dorosłości był czasem, w którym seniorzy mogą jak najdłużej cieszyć się dobrym zdrowiem, satysfakcjonującymi kontaktami społecznymi, także poza własną rodziną i możliwie długo zachować niezależność psychiczną, fizyczną i społeczną.

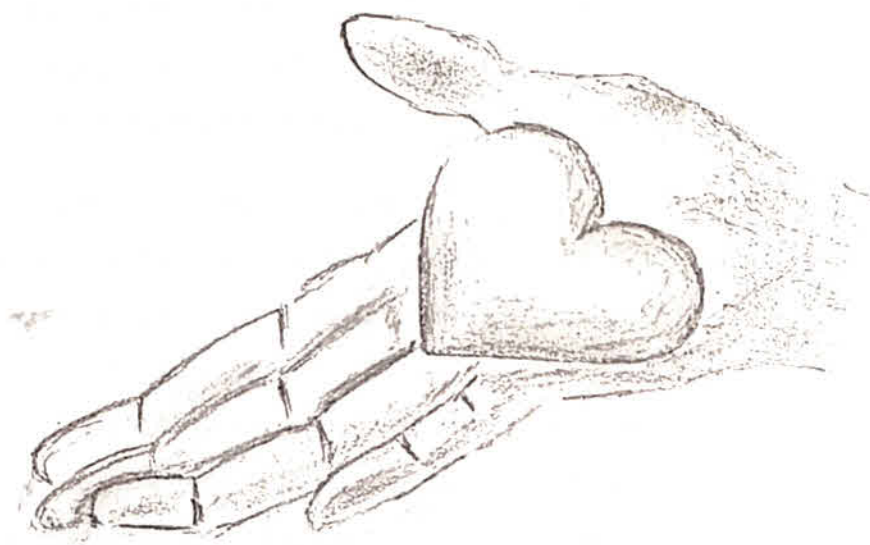
Starzenie się społeczności staje się istotną kwestią społeczną również w Gminie Stalowa Wola. Niesie za sobą szereg konsekwencji i wyzwań w sferze socjalnej, medycznej, ekonomicznej i kulturalnej, a potrzeby związane z podeszłym wiekiem są czynnikami zwiększającymi zagrożenie wykluczeniem społecznym osób z tej grupy wiekowej.

Trzyletni okres wdrażania Stalowowolskiego Programu Wspierania Seniorów na lata 2021 - 2023 przyniósł efektywne wypełnienie założonych celów. Realizacja programu potwierdziła fakt, że seniorzy stanowią bardzo zróżnicowaną grupę społeczną. W związku z tym nie można traktować ich potrzeb i potencjału w sposób jednakowy.

Nowy Program, dedykowany stalowowolskim seniorom, uwzględnia zarówno osoby w wieku 60+ aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące relacje z bliskimi, wśród których znajdują się dorosłe dzieci opiekujące się starszymi rodzicami (opiekunowie nieformalni), osoby w wieku 60+ samodzielne w zróżnicowanych grupach wiekowych potrzebujący zachęty do aktywnego udziału w życiu społecznym miasta, które mają potencjał do rozwoju, ale potrzebujący rzetelnych informacji, osoby w wieku 60+ częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby w wieku 60+ wymagające pomocy innych z uwagi na ich całkowitą niesamodzielność.

Niniejszy Program wpisuje się w ideę deinstytucjonalizacji – kierunku zmian w systemie dystrybucji usług społecznych, czyli zastąpienia opieki instytucjonalnej na usługi świadczone w społeczności lokalnej i dzienne formy pomocy np. kluby seniora, dzienne domy pobytu. Należy podkreślić, iż w procesie deinstytucjonalizacji usług potrzebny jest z jednej strony rozwój usług świadczonych w środowisku lokalnym, a z drugiej stopniowe ograniczenie usług świadczonych w ramach opieki instytucjonalnej, w szczególności stacjonarnej opieki całodobowej.

Oddając w ręce mieszkańców Stalowowolski Program Senioralny na lata 2024 - 2026 mamy nadzieję, że jego realizacja przyczyni się do poprawy sytuacji osób 60+ - mieszkańców Gminy.

Autor: Kamila S.

DIAGNOZA: UWARUNKOWANIA I PROBLEMY SPOŁECZNE

Diagnozę do Stalowowolskiego Programu Senioralnego na lata 2024 -2026 przygotowano w oparciu o:

- ✦ Analizę efektów realizacji **Stalowowolskiego Programu Wspierania Seniorów** na lata 2021-2023.

Trzyletnia realizacja programu skierowanego do stalowowolskich seniorów dowiodła, że skala działań i oferta na rzecz seniorów oraz liczba osób, do których były kierowane, świadczą o istotnej wadze wątków senioralnych w polityce społecznej miasta Stalowa Wola. Mocną stroną stalowowolskiej oferty dla seniorów okazało się rozbudowanie i różnorodność form aktywizacji oraz narzędzi wsparcia i opieki.

REKOMENDACJE WYNIKAJĄCE ZE ZREALIZOWANEGO PROGRAMU NA LATA 2021-2023 ZAKŁADAJĄ GŁÓWNIIE KONTYNUACJĘ PODEJMOWANIA DZIAŁAŃ, W SZCZEGÓLNOŚCI W ZAKRESIE:

1. Inicjatyw z zakresu aktywizacji osób starszych;
2. Kampanii, programów, akcji promujących pozytywny wizerunek starości, współpracy międzypokoleniowej, edukowanie młodego pokolenia o starości i problemach związanych z tym etapem życia, realizowanych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych oraz lokalnych społeczności;
3. Promocji zdrowia i profilaktyki chorób w tym rozwijanie oferty edukacyjnej dla osób starszych: prowadzenie zdrowego i aktywnego stylu życia, podnoszenie świadomości w zakresie skutków niebezpiecznych zachowań;
4. Poszerzenie oferty ochrony zdrowia o zatrudnienie specjalisty z zakresu geriatry lub utworzenie oddziału geriatrycznego;

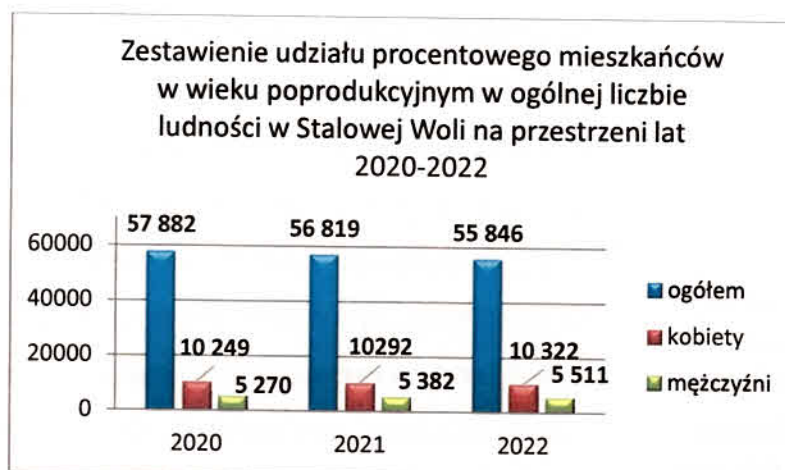

Autor: Zosia K.

*Populacja seniorów
w Stalowej Woli jest
silnie sfeminizowana:
na 5 511 mężczyzn
w wieku 65+
przypada 10 322
kobiet 60+*

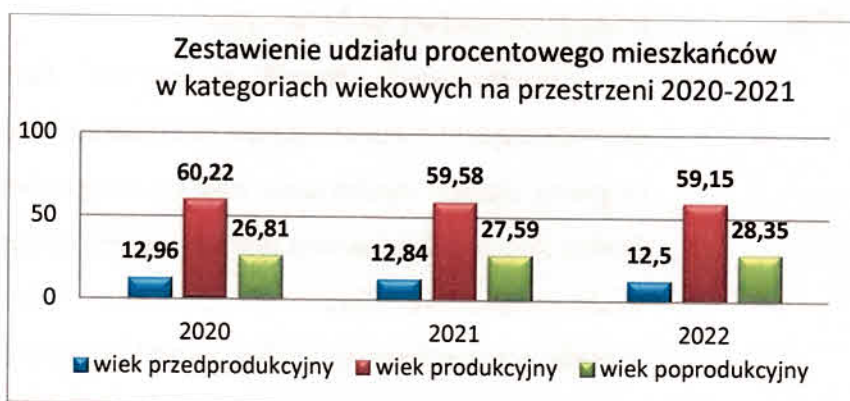
5. Zwiększenie uczestnictwa osób starszych w aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej;
 6. Rozwoju oraz promowaniu wolontariatu osób starszych na rzecz osób starszych;
 7. Współpracy Rady Seniorów z podmiotami samorządowymi pracującymi na rzecz seniorów oraz sektorem pozarządowym, w szczególności z organizacjami pozarządowymi zrzeszającymi osoby starsze lub działającymi na ich rzecz;
 8. Rozwoju usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w miejscu zamieszkania seniora, jak i w ośrodku wsparcia Dziennym Domu Senior + oraz ich standaryzacja;
 9. Kontynuacji pomocy skierowanej do seniorów w formie teleopieki czy pomocy sąsiedzkiej;
 10. Wsparcia osób opiekujących się seniorami - opieka wytchnieniowa;
 11. Pomocy socjalnej dla seniorów posiadających niskie uposażenie rentowo – emerytalne.
- ✚ **Analizę materiałów źródłowych** (strategię rozwiązywania problemów społecznych, dane GUS, zasoby ośrodka pomocy społecznej, sprawozdania);
 - ✚ **Ankiety diagnozującą potrzeby seniorów**, przeprowadzoną w maju 2023 roku z kilkudziesięcioma przedstawicielami i pracownikami jednostek samorządowych oraz organizacjami pozarządowymi, pracującymi w obszarze wsparcia osób starszych.

Według stanu na dzień 31.12.2022r. miasto Stalowa Wola zamieszkiwane było przez 55 846 osób, w tym osób powyżej 60 roku życia odnotowano 15 833. Liczba ta stanowiła 28,35% populacji osób zameldowanych na terenie Gminy. Zgodnie z danymi GUS wzrost odsetka osób 60+ w Stalowej Woli w latach 2020–2022 wyglądał następująco:

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Poniższy wykres prezentuje rozkład populacji osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do populacji osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Na koniec grudnia 2022 roku 59,15% mieszkańców stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, 12,5% osoby w wieku przedprodukcyjnym, a 28,35% mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym. Na przestrzeni trzech ostatnich lat odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 1,54%.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

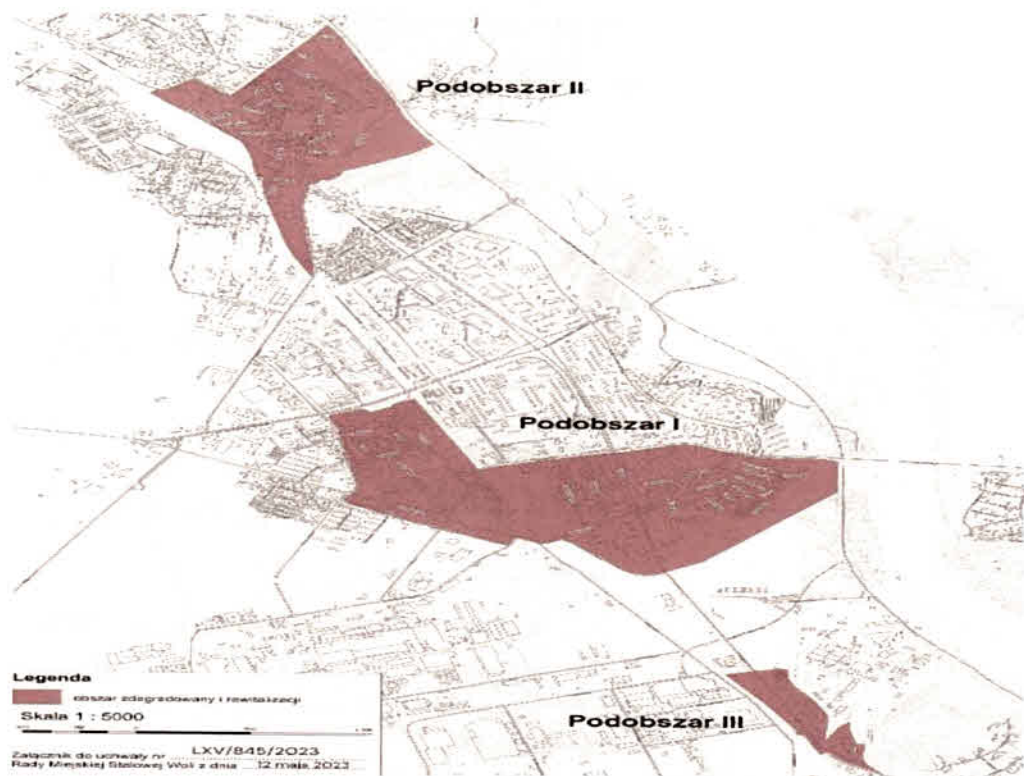
Wśród populacji miasta w starszym wieku większość stanowią kobiety. W roku 2022 liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym w stosunku do mieszkańców Gminy wyniosła 18,48%, natomiast liczba mężczyzn 9,87%. Rosnący wraz z wiekiem udział kobiet w populacji mieszkańców jest konsekwencją nadumieralności mężczyzn i zróżnicowania

*Na nasilanie się
zjawiska wzrostu liczby
osób w wieku
poprodukcyjnym
w Gminie Stalowa
Wola, w odniesieniu
do obszarów
rewitalizowanych,
wskazuje Diagnoza
służąca wyznaczeniu
obszaru
zdegradowanego
i rewitalizacji Gminy
Program Rewitalizacji
dla Miasta Stalowa
Wola na lata
2024- 2030*

parametrów życia. Dane dotyczące populacji osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkujących w Gminie Stalowa Wola są potwierdzeniem zjawiska starzejącego się społeczeństwa w wymiarze krajowym. Prognoza ludności do 2050 roku przewiduje kontynuację istniejącej tendencji. Zgodnie z założeniami opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny prognozy demograficznej, obejmującej okres do 2050 roku w przyjętej perspektywie wystąpi znaczne zmniejszenie liczby dzieci i osób dorosłych, zaś zwiększy się liczba i udział osób starszych. W rezultacie udział osób starszych przekroczy 30% na obszarach wiejskich, natomiast w miastach zbliży się do 35%.

W skali kraju liczebność tej zbiorowości zwiększy się o 5,4 mln w 2050 roku. Warto podkreślić, iż przebieg zmian liczebności subpopulacji 65+ pokrywa się z występowaniem wyżów i niżów urodzeń w II połowie ubiegłego stulecia. Po 2020 roku dynamika procesu uległa spowolnieniu i ulegnie jeszcze aż do końca 2035 roku, po czym – do 2050 roku – nastąpi ponowne znaczne zwiększenie liczebności tej grupy ludności jako konsekwencja wchodzenia w wiek starości demograficznej licznych roczników z lat 1970 – 1985.

Interesujących danych w zakresie liczby osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkujących na obszarach Stalowej Woli, dostarcza Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy. W celu zobrazowania sytuacji społecznej obszarów posłużono się strukturą wiekową mieszkańców oraz m.in. wskaźnikiem: liczby osób w wieku poprodukcyjnym ogółem na 100 mieszkańców. Poniższy wykres obrazuje obszary miasta Stalowa Wola o największym zagęszczeniu osób powyżej 60 roku życia.

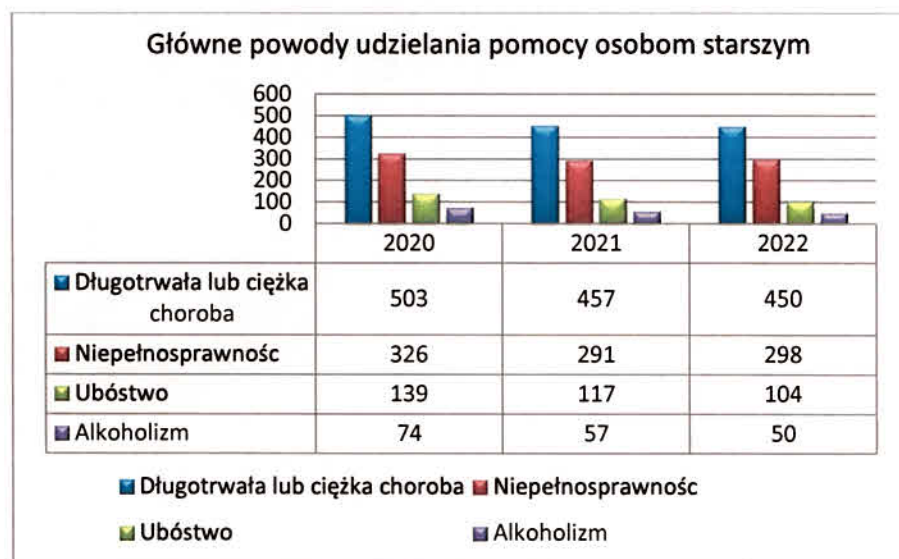

Źródło: „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Gminny program Rewitalizacji dla Miasta Stalowa Wola na lata 2024-2030.

Strukturę wiekową naszego miasta można analizować z punktu widzenia obszarów miasta. W przypadku wskaźnika mierzącego liczbę osób w wieku poprodukcyjnym ogółem na 100 mieszkańców najczęściej odnotowano na Obszarze Pławo – 30,55, Obszarze Centralne – 28,44, Obszarze Lasowiaków – 28,29 i Obszarze Podlesie – 28,24. Wartość dla całego miasta wyniosła w tym wskaźniku 26,14. Warto nadmienić, że w przypadku kobiet wartość wskaźnika dla całego Miasta wyniosła 17,36 kobiet na 100 mieszkańców, natomiast w przypadku mężczyzn w wieku poprodukcyjnym wartość wskaźnika wyniósł 8,80 na 100 mieszkańców.

Postępujące procesy demograficzne oraz systematyczne nasilanie się problemów psycho-fizycznych spowodowały wzrost zapotrzebowania na pomoc dla osób starszych, zarówno środowiskową, jak i instytucjonalną. Najczęstszym powodem udzielania wsparcia osobom

starszym jest długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność, natomiast rzadszym powodem udzielania wsparcia jest niski dochód.

Źródło: POMOST Std

Na przestrzeni lat 2020 -2022 obserwuje się spadek liczby osób w wieku senioralnym korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zjawisko to związane jest niewątpliwie z procesami demograficznymi, w jakich znajduje się miasto Stalowa Wola, przede wszystkim zmniejszającą się liczbą mieszkańców.

Tabela nr 1: Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w okresie 2020-2023

wyszczególnienie	2020	2021	2022
Kobiety	389	362	358
Mężczyźni	106	108	104
Ogółem	495	470	462

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2020, 2021 i 2022

Z powyższych danych wynika, iż ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej wynosiła w 2022 roku 462. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 358, natomiast liczba mężczyzn wyniosła 104.

W 2020 roku osoby starsze częściej korzystały ze wsparcia w formie niefinansowej niż ze wsparcia w formie finansowej. Tendencja ta analogicznie kształtowała się w 2021 i 2022 roku. Domniemać można, iż na sytuację tę wpływ ma niewątpliwie polepszająca się sytuacja ekonomiczna seniorów z uwagi na przysługujące im m.in.: wyższe uposażenia emerytalne, dodatkowe roczne świadczenia pieniężne w postaci trzynastej i czternastej emerytury, świadczenia uzupełniającego 500 plus. Gospodarstwa senioralne dodatkowo korzystają z oferowanych ulg w postaci ulgi transportowej, rehabilitacyjnej, karty seniora oraz możliwości zakupu darmowych leków.

Tabela nr 2: Udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy MOPS w Stalowej Woli w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców Gminy Stalowa Wola w wieku poprodukcyjnym w latach 2020-2022

Rok	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objętych pomocą niepieniężną	Liczba osób objętych pomocą pieniężną	% udział osób starszych korzystających z pomocy niepieniężnej w stosunku do ogólnej liczby osób w wieku poprodukcyjnym	% udział osób starszych korzystających z pomocy pieniężnej w stosunku do ogólnej liczby osób w wieku poprodukcyjnym
2020	15 519	355	269	2,29	1,73
2021	15 674	347	230	2,21	1,47
2022	15 833	350	215	2,21	1,36

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2020, 2021 i 2022

Powyższe dane potwierdzają istniejący zmniejszający się trend liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających ze wsparcia MOPS **z perspektywy przyznawanego rodzaju świadczenia.**

Popyt na świadczenia niepieniężne ze strony osób powyżej 60 roku życia obrazują dane dotyczące liczby przyznawanych decyzją świadczeń w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

2020 rok w działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej to rok
wkraczania na drogę
rozwoju usług społecznych
w formie
zdeinstytucjonalizowanej

Usługi te są szansą na zapewnienie osobie starszej odpowiedniej opieki i utrzymanie najdłużej w jej środowisku zamieszkania.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020,2021,2022

Obserwowany wzrost liczby osób objętych usługami opiekuńczymi spowodowany jest rozszerzeniem katalogu usług społecznych o realizację sąsiedzkiej usługi opiekuńczej, której przedmiotem jest zaspokojenie codziennych potrzeb osoby niesamodzielnej w czynnościach domowych i życiowych, świadczonych w zależności od jej potrzeb oraz wdrożenie nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych w postaci teleopieki (opaska życia), której celem było zwiększenie mobilności, autonomii i bezpieczeństwa osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Autor: Olafek K.

Jak wskazują prognozy demograficzne na kolejne lata będzie przybywać osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie Stalowa Wola stale rosło zapotrzebowanie na zapewnienie całodobowej opieki w systemie stacjonarnym. W okresie 2020 - 2022 obserwuje się stopniowy spadek osób starszych kierowanych do Domu Pomocy Społecznej.

Tabela nr 3: Liczba osób umieszczanych w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba osób skierowanych do DPS	20	27	24

Liczba osób przebywających w DPS	162	159	154
Kwota świadczeń (w złotych)	3 832 850	4 208 524	4 208 524

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stalowej Woli za rok 2020, 2021 i 2022

W porównaniu z danymi z okresu programowego 2021-2023, w którym średnio co roku umieszczanych było 10 osób w Domu Pomocy Społecznej, dla porównania w analizowanym okresie 2020-2022, liczba tych osób umieszczanych stopniowo spada. Instytucjonalna forma wsparcia, oferująca usługi całodobowej opieki, na co wskazują powyższe dane, jest zbyt kosztowna. W 2022 roku przy spadku liczby osób umieszczanych, koszty utrzymania kształtują się na takim samym poziomie jak w 2021 roku. Trend zmniejszającej się stopniowo liczby osób umieszczanych w DPS jest wynikiem wdrażania przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stalowej Woli nowych form opieki nad osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu świadczonych w miejscu zamieszkania. Obserwowany rozwój usług świadczonych w środowisku lokalnym i stopniowe ograniczanie usług w ramach opieki instytucjonalnej jest procesem deinstytucjonalizacji.

Elementem wzmacniającym ww. proces jest realizacja działań ukierunkowanych na wsparcie opiekunów nieformalnych sprawujących opiekę nad osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w postaci usługi wytchnieniowej. Opieka nad osobami starszymi/z niepełnosprawnościami obciąża bezpośrednich opiekunów zarówno fizycznie, jak i psychicznie, dlatego często prowadzi u tych osób do syndromu wypalenia. Opiekując się swoimi bliskimi nie mają czasu na odpoczynek, przestają dbać o swoje zdrowie stając się „pacjentami drugiego rzutu”. W efekcie przewlekłego stresu opiekunowie często doświadczają depresji, zaburzeń lękowych, zaburzeń snu, a także różnego rodzaju objawów somatycznych, takich jak bóle napięciowe (głowy, serca,

**Deinstytucjonalizacja
życia ludzi
wymagających opieki
= rozwiązania
rodzinne
i wspólnotowe
w małych grupach są
lepsze i tańsze**

kręgosłupa), czy problemy gastryczne - w wyniku czego stają się oni niewydolni opiekuńczo. Zły stan psychofizyczny często doprowadza do podejmowania decyzji o umieszczeniu osoby niesamodzielnej w ośrodku całodobowej opieki. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stalowej Woli realizując program rządowy „Opieka wytchnieniowa”- finansowany w całości z Funduszu Solidarnościowego Wsparcia Osób Niepełnosprawnych w okresie 2020-2022 wsparł 31 opiekunów nieformalnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023 – 2028 jako dokument wyznaczający najważniejsze kierunki działań w celu doprowadzania do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy odnosi się do kwestii związanych z osobami starszymi.

Wyniki badania na populacji 2 tys. mieszkańców w zakresie sytuacji osób starszych w naszej gminie pokazują, że najważniejszym problem osób starszych jest samotność (53% respondentów) oraz problemy zdrowotne (49%), ubóstwo (33% respondentów), brak wsparcia ze strony rodziny (32%). Respondenci wskazywali dodatkowo na występujące bariery architektoniczne utrudniające osobom starszym korzystanie z infrastruktury usługowej.

ZDANIEM MIESZKAŃCÓW ISTNIEJĄCA OFERTA WSPARCIA SKIEROWANA DO SENIORÓW POWINNA BYĆ POSZERZONA O:

- rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy (40%);
- zapewnienie całodobowej opieki (35%);
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego (31%);
- organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego (29%)

Autor: Julia Z.

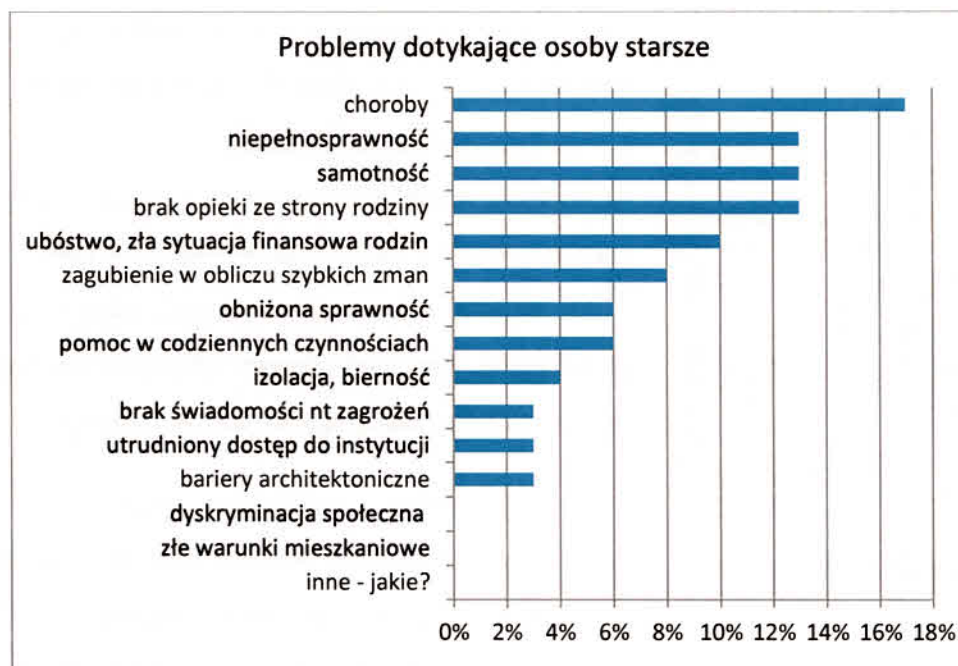
-wspieranie działalności i powstawanie nowych organizacji pozarządowych oferujących wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami (22%);

-utworzenie mieszkań pozbawionych barier architektonicznych dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami(19%).

Badani wskazywali na rozwój usług świadczonych w miejscu zamieszkania takich jak: pomoc sąsiedzka, psychologiczna, wolontariat międzysąsiedzki, usługi opiekuńczo – medyczne.

Dodatkowych wniosków, tożsamyh z tymi pozyskanymi na poziomie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dostarczyły badania przeprowadzone przez MOPS w Stalowej Woli mające na celu zebranie informacji dotyczących sytuacji, problemów i potrzeb osób starszych w Gminie Stalowa Wola. Został opracowany i rozdysponowany w maju 2023 roku kwestionariusz ankiety. Adresatami ankiety byli przedstawiciele podmiotów statutowo zajmujących się problematyką osób starszych, tj. pracownicy jednostek samorządowych oraz organizacji pozarządowych. 41 ankiet zostało przesłanych drogą mailową lub pocztą tradycyjną. Zwrotność była na poziomie 33 ankiet, z czego 15 ankiet pochodziła od samych pracowników MOPS-u pracujących z grupą osób starszych. Zawartyh zostało w niej 11 pytań zarówno zamkniętyh, jak i otwartych, jednokrotnego lub wielokrotnego wyboru. Większość badanych - 62% to podmioty reprezentujące jednostki organizacyjne gminy, 15% stowarzyszenia działające na rzecz seniorów, a pozostali ankietowani to podmioty lecznicze – 8%, jednostka organizacyjna pomocy społecznej – 8% oraz fundacje – 4% i placówki oświatowe – 4%.

Wyniki ankiety wskazują, że osoby starsze najczęściej borykają się z chorobami, niepełnosprawnością, samotnością oraz brakiem opieki i zainteresowania ze strony rodziny. Respondenci twierdzą również, że seniorzy są akceptowani przez środowisko lokalne - 48%.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy ankiet

Ankietowani odpowiadali również na pytania dotyczące usług i form aktywności z jakich najchętniej korzystają osoby starsze w Gminie. Wśród różnych form aktywności seniorzy wybierają najczęściej: spacery – 74%, turystykę – 59% i nordic walking – 37%. Najczęściej biorą udział w wycieczkach turystycznych – 67%, zajęciach manualnych – 56% i szkoleniach z zakresu posługiwania się komputerem, Internetem, obsługą bankomatów oraz kart płatniczych – 26%. Wyniki ankiet pokazały, że osoby starsze równie chętnie uczestniczą w turnusach rehabilitacyjnych, uroczystościach kościelnych, wystawach kulturalnych oraz biorą udział w festiwalach i koncertach.

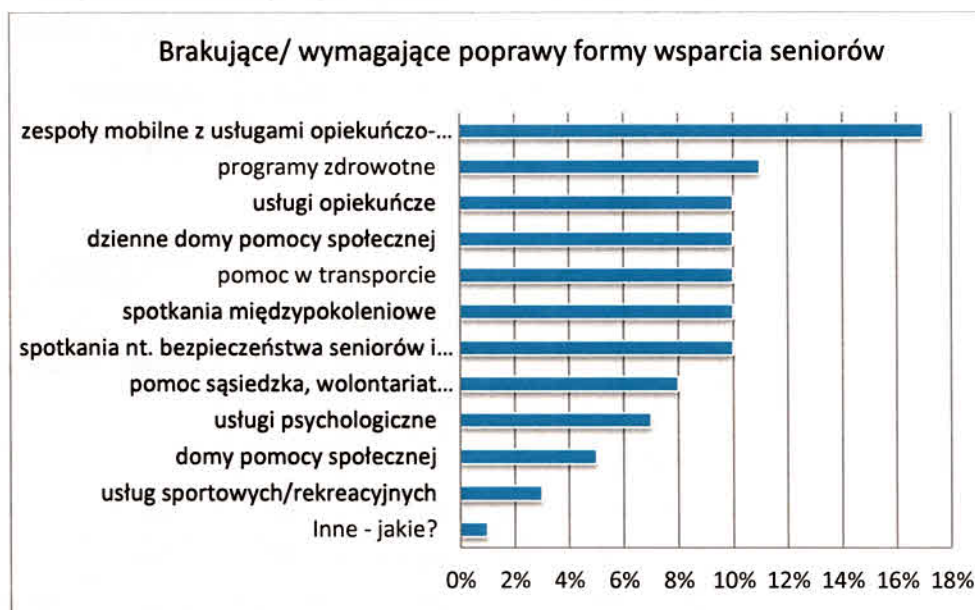
W ankiecie respondenci ocenili również skalę zapotrzebowania na poszczególne typy usług w Gminie Stalowa Wola. Większość wskazała, że usługi opiekuńcze są najbardziej pożądaną formą wsparcia dedykowaną osobom starszym – 69%, na drugim miejscu znalazło się poszerzenie oferty ochrony zdrowia – 60%, a na trzecim spotkania tematyczne, których celem byłaby pomoc w radzeniu sobie z problemami wieku starszego – 46%. Badani wskazują też na potrzebę

specjalistycznych usług opiekuńczych – 42% i dostępu do ośrodków wsparcia dziennego – 42%. Zauważyć można także zapotrzebowanie na rozwój oferty spędzania czasu wolnego, a także wsparcie w zakresie zmniejszenia izolacji społecznej i zapewnienia towarzystwa osobom starszym. Poniższa tabela przedstawia rozkład procentowy udzielanych odpowiedzi:

Usługa społeczna	Stopień zapotrzebowania				
	Brak	Niskie	Średnie	Bardzo duże	Nie wiem/nie potrafię ocenić
Usługi opiekuńcze	0%	4%	18%	<u>69%</u>	8%
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0%	8%	31%	<u>42%</u>	19%
Dostęp do ośrodków wsparcia dziennego	0%	0%	50%	<u>42%</u>	8%
Organizowanie szkoleń i doradztwa dla opiekunów osób starszych	0%	12%	48%	32%	8%
Wsparcie finansowe	0%	17%	42%	25%	17%
Wsparcie w odżywianiu	0%	16%	44%	20%	20%
Wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego	0%	12%	36%	36%	16%
Poszerzenie oferty ochrony zdrowia	0%	4%	24%	<u>60%</u>	12%
Opaski życia	4%	8%	40%	24%	24%
Wsparcie w zakresie opieki wytchnieniowej	4%	8%	32%	40%	16%
Organizacja transportu	0%	16%	28%	36%	20%
Usługi doradcze w formie mobilnej	0%	12%	44%	20%	24%
Rozwój oferty spędzania czasu wolnego	0%	19%	42%	31%	8%
Wsparcie w zakresie zmniejszenia izolacji społecznej i zapewnienia towarzystwa osobom starszym	0%	12%	42%	31%	15%
Promowanie informacji o potrzebach i możliwościach osób starszych wśród lokalnej społeczności	0%	12%	46%	42%	0%
Spotkania tematyczne, których celem byłaby pomoc w radzeniu sobie z problemami wieku starszego	0%	15%	35%	<u>46%</u>	4%
Zwiększenie kompetencji cyfrowych osób starszych	0%	<u>27%</u>	27%	35%	12%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy ankiet

Respondentów zapytano o formy wsparcia, których najbardziej brakuje oraz te formy wsparcia, które wymagają poprawy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy ankiet

Badani wskazują, że na terenie miasta Stalowa Wola w głównej mierze brakuje mobilnych usług opiekuńczo-medycznych z pielęgniarką i rehabilitantem – 17%, programów zdrowotnych tj. badania profilaktyczne – 11%, dziennych domów pomocy społecznej – 10%, organizowania spotkań międzypokoleniowych – 10% oraz pomocy w transporcie – 10%, spotkań dotyczących informacji o bezpieczeństwie seniorów – 10%. Według 10% badanych usługi opiekuńcze wymagają poprawy. Wskazano też, na konieczność organizowania zajęć mających na celu zwiększenie kompetencji cyfrowych.

WAŻNĄ ROLĘ W ZAKRESIE REALIZACJI DZIAŁAŃ NA RZECZ POPRAWY STANDARDU ŻYCIA STALOWOWOLSKICH SENIORÓW ODGRYWA SZEROKO POJĘTA WSPÓŁPRACA I WSPÓŁDZIAŁANIE ORGANIZACJI DZIAŁAJĄCYCH NA ICH RZECZ.

Badani respondenci (88 %) wskazują na wspólne podejmowanie działań z innymi podmiotami głównie w zakresie organizacji warsztatów np. na temat profilaktyki chorób starczych, organizowanie zajęć

z fizjoterapeutą, pogadanki z Policją w zakresie tematyki bezpieczeństwa seniorów, spotkania międzypokoleniowe i integracyjne, organizowanie czasu wolnego dla osób starszych, w celu organizacji wydarzeń kulturalnych z innymi podmiotami. W związku z tym zapytano o rodzaj podejmowanych we współpracy w przyszłości zadań na rzecz seniorów. Obszar współpracy upatrują w zakresie spędzania wolnego czasu seniorów – 32%, ochrony zdrowia i profilaktyki – 32% oraz integracji międzypokoleniowej – 26%.

ZEBRANY I PRZEANALIZOWANY MATERIAŁ BADAWCZY POZWOLIŁ NA ZEBRANIE WNIOSKÓW DOTYCZĄCYCH KONIECZNOŚCI PODEJMOWANIA W OKRESIE REALIZACJI PROGRAMU SENIORALNEGO NA LATA 2024-2026, DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO ZASPOKOJENIA NAJISTOTNIEJSZYCH POTRZEB SENIORÓW I ZAPEWNIENIA IM GODNEGO ORAZ WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA.

Autor: Ania W.

Autor: Hubert K.

Zasoby gminne w sferze wspierania seniorów, zaangażowane w realizację niniejszego Programu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS)

Wyspecjalizowana jednostka samorządu terytorialnego realizująca cele pomocy społecznej w odniesieniu do mieszkańców miasta Stalowej Woli. Zadaniem ośrodka jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. W MOPS funkcjonują zespoły dedykowane seniorom tj. zespół ds. osób starszych, zespół ds. usług i zespół ds. domów pomocy społecznej.

Dom Pomocy Społecznej (DPS)

Zapewnia mieszkańcom usługi w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. DPS umożliwia i organizuje także pomoc mieszkańcom w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych. Podstawowym celem działania DPS jest zagwarantowanie swoim mieszkańcom warunków do bezpiecznego i godnego życia z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb.

Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej (PCPR)

Samodzielna jednostka organizacyjno-budżetowa powiatu stalowowolskiego. Celem działania Centrum jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, jak i podjęcia w miarę możliwości wszelkich działań mających doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. PCPR prowadzi Wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego, pielęgnacyjnego i wspomagającego. Przy Centrum działa również Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Dzienny Dom Senior+ (DDS+)

Dzienny ośrodek wsparcia dla osób starszych, nieaktywnych zawodowo dysponuje 42 miejscami. Warunkiem uczestnictwa jest ukończony 60 rok życia oraz zachowana sprawność psychiczna do samodzielnego funkcjonowania oraz zamieszkiwanie na terenie Gminy Stalowa Wola. Celem Domu jest głównie uaktywnianie społeczne uczestników, polepszenie funkcjonowania psychofizycznego, integracja uczestników z lokalnym środowiskiem. Uczestnicy mają zagwarantowane usługi socjalne, aktywność ruchową, terapię zajęciową, zajęcia klubowe, działania prozdrowotne, działania kulturalno - edukacyjne i aktywizację społeczno-międzypokoleniową.

Rozwadowski Klub Seniora (RKS)

Działa w strukturze MOPS. Do RKS uczęszcza 17 seniorów. Został utworzony w celu integracji i aktywizacji społecznej oraz zaspokajania potrzeb kulturalnych środowiska osób starszych w Gminie. Celem klubu jest rozpoznanie potrzeb seniorów oraz rozwijanie ich zainteresowań poprzez organizację spędzania czasu wolnego. Seniorzy mają możliwość uczestniczyć w spotkaniach tematycznych, zajęciach kulinarnych, edukacyjnych, kulturalnych, plastycznych i ruchowych.

Centrum Aktywności Seniora (CAS)

Instytucja dedykowana seniorom, która służy aktywizacji i integracji osób starszych w społeczności lokalnej w różnych sferach i dziedzinach życia. Jest to nowoczesnie zaprojektowane, komfortowe miejsce zrzeszające seniorów z całego Miasta. Wielofunkcyjność zaprojektowanych pomieszczeń, mobilność ścian oraz przestrzeń dostosowana do osób z niepełnosprawnością ruchową, sprawdza się znakomicie przy różnego rodzaju wydarzeniach.

Celem działalności CAS jest wzrost jakości życia seniorów i innych mieszkańców społeczności lokalnej.

Koncepcja funkcjonowania CAS oparta jest na czterech filarach:
Pierwszym filarem - zadaniem głównym CAS, jest prowadzenie

działalności wspierającej ogólny rozwój oraz aktywność seniorów z miasta, które realizuje poprzez prowadzenie zajęć: - edukacyjnych (wykłady otwarte, szkolenia liderów seniorów), lektoraty językowe, warsztaty (psychologiczne, kulinarne, dietetyczne, rękodzielnicze). **Drugim filarem** - jest rozwój w kierunku nowych technologii poprzez prowadzenie warsztatów (komputerowych, warsztatów wprowadzających w świat e – usług itp.).

Trzecim filarem - jest utrzymanie ciała jak najdłużej w jak najlepszej kondycji ruchowej poprzez działania gimnastyczne oraz taneczne.

Czwartym filarem - jest działalność prospołeczna – wolontarystyczna, realizowana poprzez akcje miejskie tj. sprzątanie świata, udział w akcjach charytatywnych, organizowanie akcji międzypokoleniowych w porozumieniu z przedszkolami, szkołami, domem dziecka, instytucjami kultury, szkołą muzyczną, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz seniora itp.

CAS realizuje swoje zadania również poprzez zrzeszanie stalowowolskich stowarzyszeń i klubów działających na rzecz aktywności seniorów, które mają takie same cele. Swoją siedzibę w Centrum mają: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, Stowarzyszenie Uniwersyteckie Srebrne Lata, Lasowiackie Stowarzyszenie Seniorów, Stowarzyszenie Gaude Vitae, Stowarzyszenie Amazonki, Kluby Seniora: Promyk, Jarzębinka, Hutnik, Na Zatorzu, Koło Emerytów i Rencistów MZZP HSW, SIMP. Również radni z Miejskiej Rady Seniorów prowadzą cotygodniowe dyżury oraz spotykają się na sesjach.

Centrum Aktywności Seniora skupia amatorskie zespoły artystyczne seniorów ze Stalowej Woli: Chór Gaude Vitae, Zespół Wokalny SotoVolce, Zespół Muzyczny Emstał, Zespół Taneczny Stalowianki, Zespół Taneczny Senior Dance, Grupa Teatralna UTW. Część z tych zespołów odnosi sukcesy na różnego rodzaju przeglądach i konkursach w kraju i za granicą. Centrum Aktywności Seniora przejęło organizację Stalowowolskich Dni Seniora.

Należy zaznaczyć, że wszyscy członkowie klubów oraz stowarzyszeń zrzeszających osoby starsze podejmują wszystkie działania wolontarystyczne oraz wykonują pracę na rzecz swoich organizacji nieodpłatnie, co stanowi duży kapitał społeczny sprzyjający rozwojowi społeczności lokalnej. Aktywnie angażują się również w organizowanie różnych wydarzeń jakie odbywają się w Centrum Aktywności Seniora. Osoby te stanowią wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla pracowników CAS. Dzięki temu działania realizowane w Centrum bezpośrednio trafiają z odpowiednią ofertą do seniorów. Z oferty programowej CAS korzysta blisko 900 osób.

Środowiskowy Dom Samopomocy nr 1 (ŚDS nr 1)

Dzienny ośrodek wsparcia dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi, którego celem jest zapewnienie osobom chorującym psychicznie oparcia społecznego, pozwalającego na zaspokojenie ważnych potrzeb życiowych, usamodzielnienie i integrację społeczną. Oferowane zajęcia i treningi mają na celu uaktywnienie również osób z grupy 60+ i są dostosowane do ich oczekiwań oraz potrzeb.

Środowiskowy Dom Samopomocy nr 2 (ŚDS nr 2)

Ośrodek świadczy usługi w zakresie zajęć zespołowych i indywidualnych. Są to przede wszystkim: wspieranie umiejętności społecznych, indywidualne i grupowe wsparcie psychologiczne, socjalne, terapeutyczne i socjologiczne, rehabilitacja, niezbędna opieka i pomoc, wycieczki krajoznawcze, imprezy integracyjne, udział w przeglądach twórczości, spartakiada osób niepełnosprawnych, konkursy i wiele innych.

Miejski Dom Kultury (MDK)

MDK jest miejscem przyjaznym seniorom. Osoby starsze miasta Stalowej Woli znajdują tu możliwości aktywnego uczestniczenia w życiu kulturalnym miasta. Organizowane są m.in. koncerty, spektakle, wystawy artystyczne.

Rozwadowski Dom Kultury „Sokół”

Stanowi filię Miejskiego Domu Kultury. Służy nie tylko osobom młodszym, ale również starszym mieszkańcom miasta. Jest miejscem aktywizacji nie tylko społecznej, ale i kulturalnej. To przestrzeń, w której stalowowolscy seniorzy mogą się ze sobą spotkać, spędzić w sposób atrakcyjny czas i rozwijać swoje pasje.

Spółdzielczy Dom Kultury (SDK)

Jest prężnie działającą placówką oświatowo-artystyczną, znaną też pod nazwą Osiedlowy Dom Kultury. W ramach swojej działalności organizuje obchody wielu rocznic i jubileuszy. Stale współpracuje z podmiotami senioralnymi umożliwiając m.in.: cykliczne spotkania.

W SDK mieszczą się 3 kluby seniora „Pod Topolami”, „Emka” oraz: „Azymut”, które skupiają osoby starsze przebywające na rentach i emeryturach z terenu miasta Stalowej Woli. Organizują spotkania, wycieczki, zabawy, ogniska, itp.

Muzeum Regionalne

Misją Muzeum jest otwieranie dla współczesnego odbiorcy przestrzeni kontaktu z dziedzictwem kultury światowej, narodowej i z wartościami dziedzictwa lokalnego. Ważnym elementem otwartości Muzeum jest jego dostępność dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Muzeum oferuje dla seniorów zwiedzanie z przewodnikiem różnego rodzaju wystaw. Organizowane są także warsztaty artystyczne, w tym międzypokoleniowe.

Miejska Biblioteka Publiczna (MBP)

Stanowi najstarszą instytucję kulturalną w mieście. Znajduje się w niej specjalna biblioteka „książki mówionej” dla osób starszych i niepełnosprawnych (niewidomych i niedowidzących). Czytelnikom starszym MBP proponuje wieczory literackie, spotkania autorskie, promocje książek, wystawy prac miejskich twórców-amatorów oraz

konkursy. MBP prowadzi zajęcia z biblioterapii dla seniorów w DDS+ i DPS.

Powiatowy Szpital Specjalistyczny

Świadczy usługi zdrowotne, rehabilitacyjne oraz usługi związane z opieką długoterminową dla osób starszych. Szpital angażuje się w działania profilaktyczne m.in.: dla seniorów na terenie miasta Stalowej Woli i powiatu stalowowolskiego.

Zakład Pielęgnacyjno –Opiekuńczy SPZO (ZPO)

Udziela całodobowych świadczeń zdrowotnych osobom przewlekle chorym w odzyskaniu możliwie największej sprawności i niezależności oraz poprawy jakości ich życia. Swym zakresem obejmuje pielęgnację, opiekę i rehabilitację.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

Świadczy usługi zdrowotne osobom starszym.

Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego w budynku MOPS

Z wypożyczalni mogą korzystać wszyscy mieszkańcy powiatu stalowowolskiego. Wypożyczenie sprzętu (rehabilitacyjnego, pielęgnacyjnego, wspomagającego) jest bezpłatne.

Stalowowolski Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej (SOWiK)

W ośrodku podejmowane są działania na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. SOWiK oferuje pomoc w postaci pomocy psychologicznej i prawnej, hostelu, programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy, psychoterapii.

Analiza SWOT w obszarze wsparcia seniorów

Mocne strony

1. Funkcjonowanie Centrum Aktywności Seniora w Stalowej Woli;
2. Poszerzająca się z roku na rok oferta kulturalna i edukacyjna dedykowana seniorom, szczególnie oferta CAS;
3. Doskonalenie szerokiej oferty usług społecznych: asystent osoby niepełnosprawnej, usługa opiekuńcza, sąsiedzka usługa opiekuńcza, teleopieka;
4. Funkcjonowania na terenie Gminy ośrodka wsparcia dziennego dla seniorów – DDS+;
5. Aktywna działalność organizacji senioralnych – klubów seniora, w tym szczególna rola stowarzyszeń i organizacji pozarządowych powstałych i powstających oddolnie;
6. Bogata oferta wydarzeń kulturalnych i okolicznościowych dla seniorów, w tym m.in.: Senioralia, Dni Seniora;
7. Polepszająca się jakość infrastruktury publicznej;
8. Niwelowanie barier architektonicznych w większości obiektów użyteczności publicznej;
9. Zwiększająca się świadomość osób starszych w zakresie podejmowania aktywności sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej, kulturalnej;

Słabe strony

1. Problem z dostępnością do opieki zdrowotnej, w tym geriatrycznej;
2. Ograniczone możliwości opieki nad seniorami ze strony rodzin;
3. Niedobra sytuacja demograficzna w Gminie i pesymistyczna prognoza;
4. Rosnąca liczba samotnych seniorów wymagających pomocy;
5. Niewystarczająca oferta programów profilaktycznych skierowanych do seniorów;
6. Brak mieszkań wspomaganych;
7. Słabo rozwinięta aktywność wolontariatu osób starszych i dla osób starszych;
8. Utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych:
 - finansowanych z NFZ z uwagi na długi czas oczekiwania,
 - finansowanych ze źródeł prywatnych z uwagi na wysokie ich koszty.

Autor: Amelia K.

Szanse

1. Zwiększenie aktywności społecznej seniorów;
2. Zwiększenie świadomości społecznej na temat starzenia się i zdrowego stylu życia;
3. Rozwój integracji międzypokoleniowej;
4. Zwiększenie wiedzy na temat problemów z jakimi borykają się seniorzy;
5. Pozyskiwanie i realizacja projektów na rzecz seniorów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym z UE;
6. Rozwój usług wolontaryjnych świadczonych przez młodzież;
7. Zwiększenie dostępu do usług społecznych w tym mobilnych zwiększających niezależność i autonomię osób starszych;
8. Zwiększająca się liczba placówek świadcząca profesjonalną pomoc medyczną tj. poradnia paliatywna;
9. Rozwój środowiskowych form pomocy i wspieranie działań zapobiegających umieszczaniu osób starszych w placówkach całodobowych;
10. Profesjonalizacja i wzmocnienie oraz doskonalenie kompetencji pracowników pomocy społecznej;
11. Wzmocnienie potencjału kadr organizacji pozarządowych o kompetencje w zakresie aplikowania o środki finansowe pochodzące ze źródeł zewnętrznych, m.in.: UE, ministerialnych, gminnych;
12. Planowane wejście w życie z dniem 01 stycznia 2024r. *Ustawy z dnia 17 sierpnia 2023r. o szczególnej opiece geriatrycznej*, która wprowadzi nowe rozwiązania, w tym przesiewową ocenę geriatryczną na poziomie POZ czy uruchomienie Centrów Zdrowia 75+.

Autor: Amelia K.

Zagrożenia

1. Zwiększająca się liczba osób starszych, w tym sędziwych seniorów i wzrost udziału tej kategorii osób w społeczeństwie;
2. Wzrost liczby gospodarstw domowych seniorów, w tym gospodarstw jednoosobowych;
3. Pogłębiająca się zmiana modelu rodziny w kierunku dalszego osłabienia więzi rodzinnych;
4. Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań, w związku z rosnącą liczbą seniorów;
5. Wykluczenie cyfrowe seniorów.

Cele Programu

Celem głównym przewidzianym do osiągnięcia w wyniku realizacji Stalowowolskiego Programu Senioralnego na lata 2024 - 2026 jest zaspokojenie najistotniejszych potrzeb seniorów i zapewnienie im godnego oraz wysokiej jakości życia.

Cele operacyjne:

Cel nr 1: Rozwijanie form pomocy i wsparcia na rzecz seniorów, umożliwiających im funkcjonowanie w środowisku lokalnym;

Cel nr 2: Umożliwienie seniorom pełnego udziału w życiu społecznym i wyrównywanie ich szans na różnych płaszczyznach życia codziennego.

Programowanie kierunków działań

Planowane do realizacji działania w ramach Stalowowskiego Programu Senioralnego na lata 2024–2026 wynikają z przeprowadzonych analiz oraz badań wskazanych w niniejszym Programie.

W celu ujednoczenia systemu sprawozdawczego na poziomie realizacji dokumentów w wymiarze strategicznym, zastosowano analizę danych zawartą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Stalowej Woli na lata 2023-2028. W nieznacznym stopniu zostały zmodyfikowane działania, a w ślad za tym wskaźniki i rezultaty, czego wymagały założenia programowe.

Cel operacyjny nr 1 – ROZWIJANIE FORM POMOCY I WSPARCIA NA RZECZ SENIORÓW, UMOŻLIWIJĄCYCH IM FUNKCJONOWANIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz seniorów oraz wspieranie ich działalności	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2024-2026	MOPS, NGO, UM, CAS

Organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów

Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przelamywania barier społecznych.

Liczba wolontariuszy.
Liczba osób objętych wolontariatem.

2024-2026

MOPS, NGO, kluby seniora, PWD, placówki oświatowe, CAS, kluby seniora, DDS+

Kontynuowanie i wdrażanie nowych programów na rzecz seniorów („Opieka 75+, Koperta Życia, teleopieka itp.)

Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością oraz seniorów poprzez uczestnictwo w programach.

Liczba uczestników programów.
Liczba programów

2024-2026

UM, MOPS, NGO, CAS

Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, a także zwiększenie działań informacyjnych, dotyczących świadczenia tego rodzaju usług

Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.

Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi.
Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.

2024-2026

MOPS, placówki ochrony zdrowia, NGO

Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej

Zapewnienie warunków materialno - bytowych osób wymagających całodobowej opieki.

Liczba mieszkańców przebywających w DPS.
Liczba mieszkańców skierowanych do DPS.

2024-2026

MOPS

Udzielanie pomocy materialnej osobom starszym

Poprawa warunków bytowych osób starszych.

Liczba osób objętych pomocą materialną.

2024-2026

MOPS

<p>Włączenie opieki paliatywnej w zakres usług społecznych na terenie Miasta, przy współdziałaniu środków zewnętrznych.</p> <p>Podjęcie działań na rzecz wydłużenia pobytu seniorów w środowisku rodzinnym poprzez doskonalenie kadr.</p> <p>Podjęcie działań na rzecz wydłużenia pobytu seniorów w środowisku rodzinnym poprzez wsparcie opiekunów (wsparcie szkoleniowe, doradcze, realizacja usług wychwyceniowej na rzecz opiekunów nieformalnych).</p>	<p>Zapewnienie specjalistycznej opieki nieuleczalnie chorym pacjentom w wieku powyżej 60 roku życia.</p> <p>Poprawa standardu jakości świadczonych usług na rzecz osób starszych, chorych i osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Poprawa standardu jakości świadczonych usług na rzecz osób starszych, chorych i osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>Liczba osób świadczących opiekę paliatywną.</p> <p>Liczba zrealizowanych szkoleń dla osób świadczących opiekę w jej miejscu zamieszkania.</p> <p>Liczba zrealizowanych godzin szkoleniowych .</p> <p>Liczba zrealizowanych godzin doradczych.</p> <p>Liczba zrealizowanych godzin w ramach usługi wychwyceniowej.</p>	<p>2024-2026</p> <p>2024-2026</p> <p>2024-2026</p>	<p>MOPS, UM, NGO, placówki ochrony zdrowia</p> <p>MOPS, NGO</p> <p>MOPS, NGO</p>
---	---	--	--	--

Cel operacyjny nr 2 – UMOŻLIWIENIE SENIOROM PEŁNEGO UDZIAŁU W ŻYCIU SPOŁECZNYM I WYRÓWNYWANIE ICH SZANS NA RÓŻNYCH PŁASZCZYZNACH ŻYCIA CODZIENNEGO

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów	Poprawa dostępności do zajęć sportowo – rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz wzrost ich aktywności społecznej.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach.	2024-2026	MOPS, UM, NGO, miejskie instytucje kultury, sportu i rekreacji, CAS, DDS+, kluby seniora, ŚDS nr 1
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów.	Liczba podjętych działań promujących.	2024-2026	MOPS, UM, CAS, DDS+, kluby seniora, miejskie instytucje kultury, sportu i rekreacji, NGO, placówki oświatowe, PWD, ŚDS nr 1
Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/zrealizowanych warsztatów.	2024-2026	MOPS, UM, NGO, CAS, DDS+, kluby seniora
Kontynuowanie działalności podmiotów świadczących działania skierowane na	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba uczestników. Liczba dostępnych zajęć.	2024-2026	UM, MOPS, NGO, CAS, DDS+, kluby seniora, ŚDS nr 1

aktywizację i integrację seniorów oraz ich rozwoju

Ułatwienie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (np. o dostępnych usługach) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur

Ułatwienie dostępu do środków zewnętrznych dla organizacji senioralnych poprzez powołanie zespołu ds. pozyskiwania i rozliczania projektów / programów

Zwiększenie uczestnictwa seniorów w działaniach skierowanych na ich wsparcie i aktywizację.

Ilość udostępnionych publikacji i informacji (ulotek, broszur) przydatnych dla seniorów.

2024-2026

UM, MOPS, CAS, DDS+, kluby seniora, NGO, ŚDS nr 1

Poprawa dostępności do środków współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych dla seniorów

Liczba projektów, programów

2024-2026

UM, CAS, NGO

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Stalowej Woli na lata 2023-2028.

W realizacji Stalowowskiego Programu Senioralnego na lata 2024 – 2026 wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

WDRAŻANIE I ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

Za koordynację programu i bieżące monitorowanie jego realizacji odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stalowej Woli.

Etapy wdrożenia programu oraz harmonogram poszczególnych działań zostaną ustalone na wstępnym etapie jego realizacji, przy udziale podmiotów odpowiedzialnych statutowo za poszczególne obszary tematyczne. W przypadku konieczności wprowadzenia zmian w zakładanych celach i działaniach programu, zostanie to zrealizowane przy wspólnym udziale zaangażowanych jednostek oraz Radę Miejską w Stalowej Woli.

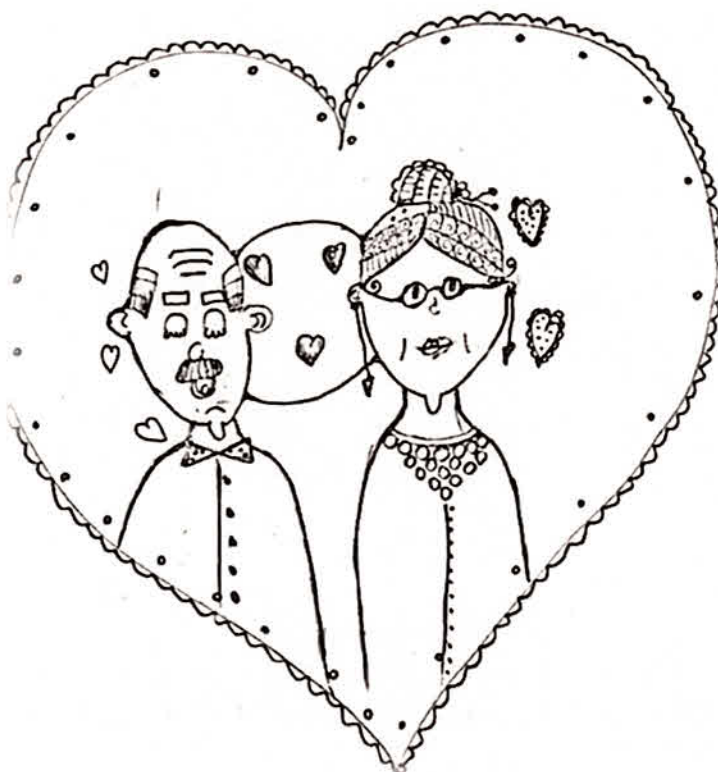
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z instytucji/podmiotów zaangażowanych i odpowiedzialnych za wdrażanie Stalowowolskiego Programu Senioralnego na lata 2024-2026 na podstawie „Raportu z realizacji Programu dla instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację Programu”, które będą przekazywane do ***Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stalowej Woli do dnia 31 stycznia każdego roku.***

Wnioski z monitoringu i rekomendacji w formie sprawozdania będą stanowić jeden z elementów aktualizacji programu. Sprawozdanie z monitoringu będzie sporządzone ***do dnia 31 marca każdego roku i przedkładane Radzie Miejskiej w Stalowej Woli przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stalowej Woli.***

*Wynikiem przeprowadzonej ewaluacji będzie sporządzenie
Raportu Ewaluacyjnego na koniec realizacji
Stalowowolskiego Programu Senioralnego na lata 2024-2026
w terminie do 31 marca roku następnego i przekazanie
Radzie Miejskiej w Stalowej Woli przez Dyrektora
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.*

Monitorowanie Programu umożliwi obserwację realizacji zadań oraz ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów. Ewaluacja Programu będzie dokonana na koniec jego realizacji w oparciu o dane i dokumenty uzyskane w procesie monitorowania Programu oraz inne źródła, które mogłyby zawierać przydatne informacje. Ewaluacja końcowa ma na celu ocenę wdrożenia Programu pod kątem adekwatności podejmowanych działań i ich efektywności, a także dostarczenie danych do opracowania Programu na kolejne lata.

Autor: Ania W.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Cele i zadania zawarte w Programie obejmują w głównej mierze zadania własne oraz zlecone samorządu szczebla gminy i powiatu. Dlatego zasadniczym źródłem finansowania Programu pozostanie budżet miasta Stalowej Woli. Program będzie finansowany również z dotacji oraz ze środków pozabudżetowych, pozyskiwanych z innych źródeł.

ANKIETA

Szanowni Państwo,

Poniższa ankieta ma na celu zebranie informacji dotyczących sytuacji, problemów i potrzeb osób starszych w Gminie Stalowa Wola.

Wyniki badań posłużą do opracowania dokumentu „*Stalowowski Program Wspierania Seniorów na lata 2024 – 2026*”

Liczymy na Państwa udział w naszym badaniu. Dziękujemy za zaangażowanie i poświęcony czas.

**1. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych?
[proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi]**

- ubóstwo, zła sytuacja finansowa
- niepełnosprawność
- choroby
- obniżona sprawność
- złe warunki mieszkaniowe
- samotność
- izolacja, bierność
- brak opieki i zainteresowania ze strony rodziny
- dyskryminacja społeczna (obojętność i dystans ludzi młodych)
- bariery architektoniczne (np. niedostosowane mieszkania dla osób starszych, bloki bez windy)
- potrzeba pomocy w codziennych czynnościach
- zagubienie w obliczu szybkich zmian, natłoku informacji i zmieniających się warunków życia
- utrudniony dostęp do instytucji (np. placówek rehabilitacyjnych, opiekuńczych)
- brak świadomości nt. zagrożeń (m.in. metoda „na wnuczka”)
- inne – jakie?.....

2. Czy Pani/Pana zdaniem osoby starsze są akceptowane w środowisku lokalnym?

- tak
- raczej tak

- nie
- raczej nie
- trudno powiedzieć

3. W jakich Pani/Pana zdaniem formach aktywności najchętniej uczestniczą Seniorzy? [proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi]

- bieganie
- spacerowanie
- nordic walking
- taniec (np. taniec towarzyski, latynoamerykański, zumba)
- pływanie
- zajęcia sportowe (np. joga, pilates, aerobik, aqua aerobik)
- turystyka
- wycieczki rowerowe
- inne – jakie?.....

4. Z jakich Pani/Pana zdaniem usług kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych najchętniej korzystają Seniorzy? [proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi]

- wycieczki turystyczne
- wyjście do kina
- wyjście do teatru
- zajęcia językowe
- zajęcia kulinarne
- zajęcia manualne (np. rękodzieło, malarstwo)
- posługiwanie się komputerem i Internetem, obsługa bankomatów i kart płatniczych
- inne – jakie?
- z żadnych

5. W tabeli wymieniono usługi społeczne dedykowane osobom starszym. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług są potrzebne w Gminie Stalowa Wola

Usługa społeczna	Zapotrzebowanie				
	Brak	Niskie	Średnie	Bardzo duże	Nie wiem/nie potrafię ocenić
usługi opiekuńcze					
specjalistyczne usługi opiekuńcze					
dostęp do ośrodków wsparcia dziennego					
organizowanie szkoleń i doradztwa dla opiekunów osób starszych					
wsparcie finansowe					
wsparcie w dożywianiu					
wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego					
poszerzanie oferty ochrony zdrowia					
opaski życia (element systemu teleopieki)					
wsparcie w zakresie w opiece wytchnieniowej					

organizacja transportu np. do lekarza					
usługi doradcze w formie mobilnej (np. psycholog)					
rozwój oferty spędzania czasu wolnego					
wsparcie w zakresie zmniejszenia izolacji społecznej i zapewnienia towarzystwa osobom samotnym					
promowanie informacji o potrzebach i możliwościach osób starszych wśród lokalnej społeczności					
spotkania tematyczne, których celem byłaby pomoc w radzeniu sobie z problemami wieku starszego					
zwiększenie kompetencji cyfrowych osób starszych					

6. Czy dostrzega Pani/Pan potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz osób starszych, których nie wymieniono w pytaniu nr 5?

- tak – jakie ?
- nie

**7. Jakich form wsparcia według Pani/Pana brakuje lub wymagają poprawy?
[możliwość zaznaczenia wielu odpowiedzi]**

- usług opiekuńczych
- zespoły mobilne z usługami opiekuńczo – medycznymi z pielęgniarką, rehabilitantem
- domów pomocy społecznej
- dziennych domów pomocy społecznej
- usług psychologicznych
- programów zdrowotnych (np. badania profilaktyczne, spotkania ze specjalistami)
- pomocy w transporcie
- organizowania spotkań międzypokoleniowych, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji
- pomoc sąsiedzka, wolontariat międzysąsiedzki
- organizowanie spotkań/rozpowszechnianie informacji nt bezpieczeństwa Seniorów/zagrożeń (np. metoda „na wnuczka”)
- usług sportowych/rekreacyjnych
- inne – jakie?

8. Czy według Pani/Pana oferta wsparcia dla osób starszych jest wystarczająca?

- tak
- raczej tak
- nie
- raczej nie
- trudno powiedzieć

9. Czy podejmują Państwo wspólne działania z innymi Podmiotami działającymi na rzecz osób starszych?

- tak – jakie?

.....

- nie–jakie są przyczyny?

.....

.....

10. Czy dostrzegają Państwo obszar współpracy z innymi Podmiotami?

- obszar spędzania wolnego czasu

- aktywność fizyczna
- obszar ochrony zdrowia i profilaktyki
- obszar integracji międzypokoleniowej

11. Jaki typ podmiotu Pani/Pan reprezentuje?

- jednostka samorządu terytorialnego
- jednostka organizacyjna gminy
- placówka oświatowa
- stowarzyszenie
- fundacja
- inne

